ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(α2)**

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 16 Μαΐου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ****ΘΕΜΑ Α1**

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Α2

α. «Διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου» (σχολ. βιβλίο: σελ. 32-33)

Εκτός από το σιδηροδρομικό δίκτυο, το μεγαλύτερο τεχνικό έργο που κατασκευάστηκε αυτήν την εποχή ήταν η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου. Το έργο ξεκίνησε το 1881 από μια υπερβολικά αισιόδοξη γαλλική τεχνική εταιρεία. Ύστερα από πολλές τεχνικές και οικονομικές περιπέτειες, το έργο ολοκληρώθηκε το 1893, βελτιώνοντας τους όρους της ναυσιπλοΐας, καθώς έκανε περιττό τον περίπλοκο της Πελοποννήσου.

β. «Μικτή Επιτροπή (1914)» (σχολ. βιβλίο: σελ. 138-139)

Η Ελλάδα αντέδρασε στο διωγμό των μικρασιατών Ελλήνων από τις τουρκικές κυβερνήσεις το πρώτο εξάμηνο του 1914 και ανέλαβε διπλωματικές ενέργειες, προκειμένου να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για εθελούσια ανταλλαγή Ελλήνων ορθοδόξων της Τουρκίας και Μουσουλμάνων της Ελλάδας. Ιδρύθηκε τον Ιούνιο μία Μικτή Επιτροπή που θα ρύθμιζε τα σχετικά με την ανταλλαγή, όμως αυτή δεν λειτούργησε, λόγω της εισόδου της Τουρκίας στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, τον Οκτώβριο του 1914.

γ. «Εθνικό κόμμα (Κ. Μαυρομιχάλης)» (σχολ. βιβλίο: σελ. 92)

Το Εθνικό Κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη δεν διέφερε από το ραλλικό. Οι εκπρόσωποί του προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη συμμετοχή του αρχηγού τους στα πολιτικά

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α2)

πράγματα μετά το κίνημα του 1909. Υποστήριζαν την «Ανόρθωση», που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.

ΘΕΜΑ Β1

- α) **σχολ. βιβλίο, σελ. 15-16:** «Η πρόοδος του εκτός των εθνικών συνόρων ελληνισμού ταλάνιζε... τις οικονομικές πρωτοβουλίες έρμαια των εθνικών κρίσεων.»
- β) **σχολ. βιβλίο, σελ. 96:** «Η Συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920) αποτέλεσε ... φαίνεται να γίνεται απτή πραγματικότητα.»

ΘΕΜΑ Β2

- σχολ. βιβλίο, σελ 137:** «Οι πρώτοι Έλληνες που πέρασαν μαζικά τα σύνορα ... κυριαρχία Μακεδονία (Μακεδονικός Αγώνας).»
- σχολ. βιβλίο, σελ 137:** «Μετά την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου ... στη Σερβία, έφθασαν στην Ελλάδα.»
- σχολ. βιβλίο, σελ 140:** «Παράλληλα με την άφιξη των προσφύγων από την Τουρκία ... πριν την υπογραφή της συνθήκης).»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1****Ενδεικτική απάντηση**

(πλάγια γράμματα με υπογράμμιση: χωρία της απάντησης όπου αξιοποιούνται τα κείμενα)

Ενδεικτικός πρόλογος

(σχολ. βιβλίο, σελ. 80)

Κατά το έτος 1884, τα δύο μεγάλα κόμματα, του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη, έλεγχαν το 92,2% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Το κοινοβουλευτικό σύστημα και ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν.

(σχολ. βιβλίο, σελ. 80-81)

Μάλιστα, το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο ανάμεσα σε άλλα προέβλεπε τη συγκρότηση κράτους δικαίου, τον εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία, την ανάπτυξη της οικονομίας μέσω κυρίως της ενίσχυσης της γεωργίας και τη βελτίωση της άμυνας και της υποδομής της χώρας, κατά κύριο λόγο μέσω της ανάπτυξης συγκοινωνιακού δικτύου. Για να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο αυτό πρόγραμμα ο Τρικούπης προχώρησε σε οργανωτικές μεταβολές και στη βελτίωση των οικονομικών του κράτους, με την αύξηση των φόρων και με τη σύναψη δανείων κυρίως από το εξωτερικό.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α2)

Επιπλέον, με τις νέες συνθήκες που προέκυψαν από τον εκχρηματισμό της οικονομίας δημιουργήθηκαν κοινωνικά στρώματα τα οποία δεν ζητούσαν διορισμό στο δημόσιο αλλά τη λήψη μέτρων που θα ευνοούσαν την προώθηση των συμφερόντων τους. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνεται και στο Κείμενο Α της ιστορικής πηγής, στη δεκαετία του 1880 εκδηλώνονται οι πρώτες σοβαρές προσπάθειες για το διαχωρισμό και τη συγκρότηση μιας κοινωνίας ιδιωτών εκτός του κρατικού μηχανισμού. Άλλωστε είναι γνωστό ότι μέχρι τη δεκαετία του 1870 το κράτος αποτελούσε τον κύριο εργοδότη, που εξασφάλιζε θέσεις εργασίας στο δημόσιο και τη δυνατότητα κοινωνικής ανέλιξης εφόσον στους ανώτατους λειτουργούς του διασφάλιζε εισόδημα που σχεδόν ξεπερνούσε το εισόδημα όλων των άλλων μελών της κοινωνίας. Ήταν κατά συνέπεια λογικό μεγάλος αριθμός ανθρώπων να απευθύνεται προς το κράτος για την κατοχή μιας θέσης στο δημόσιο. Το απροσδιόριστο αυτό κοινωνικό αμάλγαμα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο Κείμενο Α, (δηλαδή ο νεοελληνικός «κοινωνικός ολοκληρωτισμός») που είχε σχηματισθεί γύρω από το κράτος χρειαζόταν από τη στιγμή αυτή (το 1880 και μετά) να συμμορφωθεί με το ευρωπαϊκό υπόδειγμα, του χωρισμού δηλαδή του κράτους από την κοινωνία. Αυτό μπορούσε να επιτευχθεί σε δύο κατευθύνσεις, αφενός με την προώθηση του πεδίου των ιδιωτικών σχέσεων κατά κύριο λόγο ως επιχειρηματικού και διαφοροποιητικού κοινωνικού χώρου και αφετέρου με την σταδιακή αποδυνάμωση του κράτους και την υπαγωγή του στις ανάγκες της κοινωνίας των πολιτών. Έτσι γίνεται αντιληπτό γιατί ο Τρικούπης παρουσιάστηκε ως ο εκφραστής των αιτημάτων των κοινωνικών στρωμάτων που επιζητούσαν την προώθηση των συμφερόντων τους και όχι το διορισμό τους στο δημόσιο.

Ασφαλώς, οι αντίθετοι με την πολιτική του Τρικούπη βουλευτές συσπειρώθηκαν γύρω από τον Θεόδωρο Δηλιγιάννη, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό εξέφραζε πολιτικές απόψεις αντίθετες από εκείνες του Χ. Τρικούπη. Χαρακτηριστικές πληροφορίες μάλιστα για την πολιτική προέλευση των οπαδών του δηλιγιαννικού κόμματος παρέχει το Κείμενο Β του ιστορικού παραθέματος. Πιο συγκεκριμένα τα μέλη του κόμματος προερχόταν από την παράδοση του Ι. Κωλέττη και του Αλ. Κουμουνδούρου. Οι οπαδοί του προέρχονται από τα παρηκμασμένα ξενικά κόμματα και συγκεκριμένα το γαλλικό και ρωσικό. Ενδέχεται το κοινό στοιχείο και των δυο αυτών τάσεων να ήταν ο αντι-αγγλισμός, ο οποίος τις οδήγησε αρχικά στη συγκρότηση ενιαίου κόμματος και στη συνέχεια στη συμπαράταξη με την αναδύομενη ευρωπαϊκή δύναμη, τη Γερμανία. Ο Δηλιγιάννης δεν αποδεχόταν το χωρισμό των εξουσιών και στόχευε στη συγκέντρωση και τον έλεγχό τους από το κόμμα.

Αντίθετα, ο Τρικούπης, όπως φαίνεται και στο Κείμενο Α, επιδίωκε τη λεγόμενη «διάκριση των εξουσιών», δηλαδή την αποσυμφόρηση της εξουσίας από το χώρο της πολιτικής και του κράτους. Στόχευε με άλλα λόγια, στην εξασθένιση του πολιτικού ελέγχου, μέσω της μετάθεσης ενός μέρους της εξουσίας προς την ανερχόμενη δύναμη του ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον ο Τρικούπης θεωρούσε το κράτος ως μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και επεδίωκε τον εκσυγχρονισμό του με κάθε κόστος ακόμη και μέσω της απεμπλοκής του κρατικού μηχανισμού από την ιδιωτική κοινωνία και τη σχετική

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α2)

αποδυνάμωσή του. Ο Δηλιγιάννης από την άλλη πλευρά προέβαλε το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τη μείωση των φόρων και την παροχή ευκαιριών στους προστατευόμενους του για την κατάληψη των δημοσίων θέσεων επιδιώκοντας μια ισχυρή πολιτική εξουσία που να ελέγχει και την οικονομία. Για παράδειγμα, στα εδάφη της νεοαποκτηθείσας Θεσσαλίας, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ιδιωτικής οικονομίας και της αποδυνάμωσης της πολιτικής εξουσίας, ενώ οι δηλιγιαννικοί προσπάθησαν, χωρίς τελικά να το κατορθώσουν, να χορηγήσουν γη στους αγρότες και έλαβαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους. Ο Δηλιγιάννης επέκρινε το κοινωνικό κόστος του εκσυγχρονισμού και υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης. Μάλιστα, όπως φαίνεται και στο Κείμενο Β, υποσχόταν το συγκερασμό της οικονομικής ανάπτυξης με την κοινωνική δικαιοσύνη και κυρίως επιζητούσε να ενισχύσει τη δύναμη του κράτους. Το κόμμα του απεχθανόταν το τυχοδιωκτικό χρηματιστικό κεφάλαιο. Συμπληρωματικές πληροφορίες για το παραπάνω παρατίθενται, επίσης, στο Κείμενο Β, στο οποίο επισημαίνεται ότι στο αντι-τρικουπικό στρατόπεδο είχαν συγκεντρωθεί όλα τα στοιχεία του εγχώριου (μικρο) αστισμού, τα οποία στηλίτευαν με ιδιαίτερη ένταση την κερδοσκοπία, το χρηματιστήριο, το χρηματιστικό κεφάλαιο, το χρηματικό πλούτο, την τοκογλυφία και την κατίσχυση των τραπεζών. Ο ίδιος ο Θ. Δηλιγιάννης καταφερόταν εναντίον της πλουτοκρατίας και του χρηματικού και χρηματιστικού κεφαλαίου. Επιπρόσθετα, με την στήριξη των οπαδών του, κατηγορούσε με θέρμη τους ξένους, την Ευρώπη και τους πλούσιους Έλληνες της διασποράς· ωστόσο προέτασσε την ανάγκη προώθησης των παραγωγικών επενδύσεων με την επίβλεψη και καθοδήγηση της κυβέρνησης. Το πρόγραμμα του Δηλιγιάννη ενώ αντιτίθετο στο τρικουπικό, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί οπισθοδρομικό καθώς επιδίωκε έναν ορισμένο κοινωνικό εκσυγχρονισμό με γνώμονα του συνολικού εγχειρήματος το ίδιο το κράτος. Ταυτόχρονα, υποστήριζε μια αργή οικονομική ανάπτυξη που θα βασιζόταν σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες.

Ενδεικτικός επίλογος: (σχολ. βιβλίο, σελ. 85) Δυστυχώς όμως τα δύο μεγάλα κόμματα μολονότι προσπάθησαν να υλοποιήσουν το πολιτικό τους πρόγραμμα, δεν τα κατάφεραν. Ούτε το τρικουπικό κόμμα μπόρεσε να συνεχίσει το εκσυγχρονιστικό του πρόγραμμα, ούτε το δηλιγιαννικό κατόρθωσε, ελλείψει χρημάτων, να τηρήσει την υπόσχεση του για λιγότερους φόρους.

ΘΕΜΑ Δ1

Ενδεικτική απάντηση

(πλάγια γράμματα με υπογράμμιση: χωρία της απάντησης όπου αξιοποιούνται τα κείμενα)

Ενδεικτικός πρόλογος

Η Κρητική Πολιτεία (1898-1913) ήταν ένα μεταβατικό πολιτικό καθεστώς, ένα φαινομενικά αυτόνομο κράτος υπό την εγγύηση των Μεγάλων Δυνάμεων και την

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α2)

υψηλή επικυριαρχία της Πύλης. Ο διορισμός του πρίγκιπα Γεωργίου από τις Δυνάμεις στη θέση του Υπατου Αρμοστή αύξανε τις προσδοκίες των χριστιανών Κρητών για την ένωση με την Ελλάδα.

α) (σχολ. βιβλίο: σελ. 206)

Μέσα σε μια απερίγραπτη φρενίτιδα ενθουσιασμού ο εντολοδόχος των Μεγάλων Δυνάμεων πρίγκιπας Γεώργιος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 9 Δεκεμβρίου 1898. Ο Γάλλος Ναύαρχος Ποττιέ, υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου του Συμβουλίου των Ναυάρχων, παρέδωσε επίσημα στο Γεώργιο τη διοίκηση της Κρήτης. Το κλίμα ενθουσιασμού των πρώτων ημερών αποτυπώνεται στην αφήγηση του Καζαντζάκη στο Κείμενο Α. Η άφιξη του αρμοστή Γεωργίου, που αποτελούσε το πρώτο βήμα για την Ένωση, ήταν μία στιγμή μοναδική για τον πατέρα του συγγραφέα. Αναφέρει αποκαλυπτικά πως ήταν μια από τις σπουδαιότερες μέρες στη ζωή του, γεγονός που τον οδήγησε με μια συμβολική κίνηση – κόψιμο της γενειάδας του - να αποτινάξει το πένθος και τη θλίψη των προηγούμενων ετών της υποδούλωσης του νησιού στους Τούρκους. Ο ερχομός του Πρίγκιπα Γεωργίου συνδέθηκε με την απελευθέρωση της Κρήτης.

Τα πλοία των Δυνάμεων της Διεθνούς Προστασίας χαιρέτισαν τη σημαία της Κρητικής Πολιτείας και ο Υπάτος Αρμοστής απηύθυνε το πρώτο του διάγγελμα προς τον κρητικό λαό. Η κρητική σημαία υψώθηκε στο φρούριο του Φιρκά, ενώ η τουρκική διατηρήθηκε μόνο στο φρούριο της Σούδας, ως τελευταίο σύμβολο της τουρκικής επικυριαρχίας στην Κρήτη. Το νησί τέθηκε υπό διεθνή προστασία.

β) (σχολ. βιβλίο: σελ. 208-210)

Το θετικό και αισιόδοξο κλίμα των δύο πρώτων ετών της λειτουργίας του νέου καθεστώτος άρχισαν να σκιάζουν απειλητικά σύννεφα, τα οποία επρόκειτο να δημιουργήσουν λίγο αργότερα σοβαρή εσωτερική κρίση. Ο Βενιζέλος, ως υπουργός της Δικαιοσύνης, δεν άργησε να έρθει σε ρήξη με τον Υπάτο Αρμοστή και οι πρώτες εντάσεις μεταξύ Βενιζέλου και πρίγκιπα Γεωργίου εμφανίστηκαν το 1900. Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας ήταν υπερβολικά συντηρητικό και παραχωρούσε στον Ηγεμόνα, όπως ονομάστηκε ο Υπάτος Αρμοστής, υπερεξουσίες, που εύκολα μπορούσαν να τον οδηγήσουν σε δεσποτική συμπεριφορά. Επιπλέον, η ασάφεια στον ακριβή καθορισμό αρμοδιοτήτων δημιουργούσε τριβές και προσωπικές αντιπαραθέσεις στο έργο της διοίκησης. Οι τοπικοί παράγοντες της Κρήτης, που πολέμησαν για την ελευθερία του νησιού και στήριξαν με ενθουσιασμό τον Πρίγκιπα, έβλεπαν τώρα με δυσφορία και πικρία να παραγκωνίζονται και να διορίζονται σε καίριες θέσεις Αθηναίοι σύμβουλοι του Γεωργίου, που αγνοούσαν τα κρητικά πράγματα και την ψυχολογία των Κρητών.

Αλλά το πιο σημαντικό ήταν η διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Στο ουσιώδες αυτό ζήτημα παρατηρήθηκε εξαρχής διάσταση απόψεων μεταξύ του Γεωργίου και του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ο Γεώργιος πίστευε ότι η λύση του εθνικού ζητήματος θα ωριμάζε με συνεχείς παραστάσεις και

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020

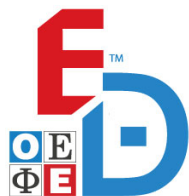
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(α2)

υπομνήματα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις. Μάλιστα, όπως αποκαλύπτεται στο Κείμενο Β ο πρίγκιπας επιστρέφοντας από το ταξίδι του στη Ρωσία το Νοέμβριο του 1900 υπέβαλε – χωρίς να έχει ενημερώσει πρώτα το Ηγεμονικό Συμβούλιο – την πρόταση να δημιουργηθεί στην Κρήτη καθεστώς ανάλογο με της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης, σύμφωνα με την οποία ο βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος θα μπορούσε να διορίσει στην Κρήτη αντιβασιλέα, ο οποίος θα κυβερνούσε χωρίς κοινοβούλιο και σύνταγμα. Στην αρχή, όπως πληροφορούμαστε από το Κείμενο Β, ο Βενιζέλος ήταν υπέρ της άμεσης ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα και μόνο όταν συνειδητοποίησε ότι η τελευταία δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, υποστήριζε ένα καθεστώς ολοκληρωμένης αυτονομίας ικανής να οδηγήσει στην ένωση. Ο Βενιζέλος, δηλαδή, βλέποντας τα πράγματα πρακτικότερα και ρεαλιστικότερα, θεωρούσε ότι η λύση έπρεπε να είναι σταδιακή, με βαθμιαίες κατακτήσεις. Ως πρώτη μάλιστα κατάκτηση θεωρούσε την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από τις κρητικές πόλεις και την αντικατάστασή τους από ντόπια πολιτοφυλακή, με Έλληνες αξιωματικούς και όπως διευκρινίζεται στο Κείμενο Β οι ιδέες του αυτές στόχευαν στο να εξουδετερώσουν τα σχέδια του Πρίγκιπα.

Η διάσταση των απόψεων στο πολιτικό ζήτημα δεν άργησε να λάβει τη μορφή προσωπικής αντιπαράθεσης. Ο Βενιζέλος είχε καταστήσει σαφές ότι δεν αναγνωρίζει στον Πρίγκιπα το δικαίωμα να διαχειρίζεται προσωπικώς το εθνικό ζήτημα της Κρήτης: «Ως ένας εκ των τριακοσίων χιλιάδων Κρητών, δεν σας εκχωρώ το δικαίωμά μου, ώστε μόνος σεις να ρυθμίζετε αυτοβούλως την εθνικήν πολιτικήν του τόπου μου!». Κακοί σύμβουλοι του Γεωργίου διοχέτευαν χαλκευμένα και συκοφαντικά κείμενα στις αθηναϊκές εφημερίδες εναντίον του Ελευθερίου Βενιζέλου, γεγονός που δημιούργησε βαρύ κλίμα διχασμού. Πιο συγκεκριμένα στο Κείμενο Β παρουσιάζεται η άποψη ότι ο ιδιαίτερος γραμματέας του Αρμοστή, Ανδρέας Παπαδιαμαντόπουλος, διέτρεψε στις αθηναϊκές εφημερίδες ανυπόστατες πληροφορίες σχετικά με την οργάνωση της Κρητικής Πολιτοφυλακής από το Βενιζέλο και την εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών. Στο ίδιο αντιβενιζελικό κλίμα κινήθηκε το 1901 και η εφημερίδα Άστρ αποδίδοντας στο Βενιζέλο τη μομφή του «ανθενωτικού» στην προσπάθειά του να σφετεριστεί την εξουσία. Η αντίδραση του κρητικού υπουργού Δικαιοσύνης ήταν άμεση: στην εφημερίδα Ακρόπολις των Αθηνών υποστήριξε ότι η τακτική που ακολουθούσε στόχευε στην Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, αφού πρώτα εξασφάλιζε την πλήρη αυτονομία του νησιού ως σημείο εκκίνησης για τη χειραφέτησή του.

Η κρίση κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, όταν ο Γεώργιος απέλυσε τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού. Για να υποστηρίξει τις απόψεις του στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης, ο Βενιζέλος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ» των Χανίων, που ο ίδιος εξέδιδε, πέντε πολύκροτα άρθρα, με το χαρακτηριστικό τίτλο «Γεννηθήτω φως» στα οποία εξήγησε τη στάση του και απάντησε στα αθηναϊκά δημοσιεύματα που τον κατηγορούσαν. Ειδικότερα, στο Κείμενο Β καταγράφεται πληροφορία από το προσωπικό σημειωματάριο του Βενιζέλου, σύμφωνα με την οποία η απόλυσή του από τον Πρίγκιπα αποδίδεται στην ατελέσφορη πολιτική του πάνω στο ενωτικό ζήτημα και στην αναζήτηση εξιλαστήριου θύματος. Ο Γεώργιος ακολούθησε πολιτική αδιαλλαξίας

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(α2)**

και προχώρησε σε μέτρα περισσότερο αυταρχικά, με την απαγόρευση της ελευθεροτυπίας και με διώξεις και φυλακίσεις διακεκριμένων μελών της κρητικής αντιπολίτευσης.

Ενδεικτικός επίλογος

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι τις πηγαίες και πρωτοφανείς εκδηλώσεις ενθουσιασμού για τον ερχομό του πρίγκιπα διαδέχτηκαν οι πολιτικές διαφωνίες πάνω στο ζήτημα των χειρισμών για την Ένωση σε συνδυασμό με την αυταρχική πολιτική του Υπατού Αρμοστή. Η απόλυση του Βενιζέλου ήταν η απαρχή μιας διαφωνίας που θα οδηγούσε τέσσερα χρόνια αργότερα στην ανακίνηση του Κρητικού Ζητήματος με την επανάσταση στο Θέρισο.

